AVİM
AVRASYA İNCELEMELERİ MERKEZİ
CENTER FOR EURASIAN STUDIES

AVİM Yorum • No: 2017 / 44 • Mayıs 2017

ASALA – PKK İŞBİRLİĞİ

Sean Patrick SMYTH

Misafir Araştırmacı (2017-2018)

Tuncelide gömülü olan TİKKO militanı Orhan Bakırcıyanın mezarı üzerinde Ermeni teröristlere ithafen bir yazı bulunmasının üzerine küçük bir tartışma yaşanmıştı.[1] Anıtta yer alan isimler arasında Birinci Cihan Harbi esnasında Türklere katliam yapan Taşnak liderleriyle beraber, ASALAnin lideri Monte Melkonyanın ismi de bulunuyordu. Çözüm sureci döneminde dikilen anıt gelen tepkiler üzerine kaldırılmıştır.[2]

Ermeni iddialarını destekleyen Turk solunun Kürt ve Ermeni milliyetçileri ile işbirliğinin oldukça uzun bir geçmişi bulunmaktadır. Bakırcıyanın mensup olduğu TİKKOnun özellikle dikkat çekici yönlerinden biri Kemalizme duyduğu düşmanlıktır. TİKKO kurucusu İbrahim Kaypakkaya Kemalizmi faşizm olarak nitelendiren ve aynı zamanda Ermeni meselesini gündeme getiren ilk sol liderlerden birisi olmuştur.[3] Kaypakkayanın attığı temeller halen Türk solunun büyük bir kısmının Ermeni sorunu ile ilgili görüşlerine de şekil vermektedir.

Bu makale, Kürdistan İşçi Partisinin (PKK) Türk solunun ayrılmaz bir parçası olarak ortaya çıktığını ve bu Partinin Ermeni konusu hakkındaki görüşlerinin Kaypakkaya tarafından ortaya atılan ideolojik akıma uygun olarak şekil aldığını ileri sürmektedir.[4] Dolayısıyla, PKKnın Ermeni teröristlerle işbirliği yalnızca taktiksel bir gereksinimden ötürü ortaya çıkmamıştır.

Günümüzde Ermeni soykırımı iddiaları zamanında PKK-ASALA silahlı işbirliğinde şekil bulmuştur. ASALA tarafından yayımlanan *ASALA Interview* kitapçığında yer alan PKK-ASALA müşterek basın açıklaması tutanaklarına göre, alınan kararlar arasında Kürt-Ermeni federal devleti kurulması ve Türkiyeye karşı müşterek silahlı eylem düzenlenmesi vardır.

PKK Türkiye içerisinde henüz silahlı eylemlere başlamamışken, 9 Kasım 1980 tarihinde Türkiye Strasburg Konsolosluğunun bombalanması ile başlayan terörizm süreci ASALA ile beraber Fransa ve İtalyada bombalı eylemler ile devam etmiştir. 1981 yıllında ASALA lideri Melkonyanın Fransada hapishanede bulunduğu sıralarda birleşik bir Türk-Ermeni-Kürt militan örgüt kurulması için çağrı yapmıştır. Sonraki yıl ASALA sözcüsü Agop Agopyan Kürt devrimcileri ile yan yana savaşıyoruz açıklamasında bulunmuştur. Benzer şekilde, Milliyetin 15 Şubat 1985 tarihli haberine göre, ASALA liderleri Agop Agopyan ve Jean-Marc Ara Toranyan sadece PKK ile değil, Türkiyedeki diğer sol örgütleri ile işbirliği kurmak istediklerini beyan etmiştir. 1980li yılların başında ASALA tarafından yayımlanan *Hay Baykar* (tr. Ermeni Mücadelesi) dergisinin Türkçe ekinin başyazısındaki birbirimizi

anlayabilmek, davamızı tanıtmak, bir buçuk milyon şehidimiz adına, haklarından yoksun bırakılmış Türk, Kürt ve Arap halkları adına mücadele edecek kitleyi ve fikirleri oluşturmaktır ifadelerinden anlaşılacağı üzere ASALA için bu işbirliği çok büyük önem taşımıştır.

ASALA daha sonra 1982da Ankara Esenboğa Havaalanına saldırı düzenleyerek Türkiyede ilk silahlı eylemini gerçekleştirmiştir. Esenboğadaki saldırıda 9 sivil hayatını kaybetmiştir. Saldırının faillerinden Levon Ekmekçiyan sağ olarak ele geçirilmiş, diğer ASALA teröristi ise etkisiz hale getirilmiştir. Milliyet'in 14 Eylül 1984 tarihli haberine göre, Ekmekçiyan sorgusu sırasında PKKnın Esenboğa saldırısına yardım sağladığını itiraf etmiştir.

Yapılan yargılama sonucu Ekmekçiyan 1983 yılında idam edilmiştir. Ekmekçiyanın cenazesinin 2014 yılında ailesine tesliminden sonra, Ekmekçiyanın 12 Eylül mağduru ilan edilmesi için bir kampanya başlatılmıştır. Agos Gazetesinde yer alan bir yazıda Füsun Erdoğan, "Levon Ekmekçiyan'ı görmezden gelen devrimcileri özür dilemeye çağırmıştır.[5] Ekmekçiyanın ailesi adına yapılması gereken hukuki işlemleri Özgür Gündem köşe yazarı ve İnsan Hakları Derneği yöneticisi avukat Eren Keskin üstlenmiştir.[6]

PKK, silahlı mücadelesini resmi olarak 15 Ağustos 1984te başlatmıştır. PKKnın ilk eyleminin hemen ardından basında PKK tarafından kullanılan silahların ASALA tarafından tedarik edildiği yönünde iddialar yer almıştır. PKKnın yayın organı *Serxwebûn* dergisinin Eylül 1984 sayısında yer alan bir yazı bu iddiaları yalanlamıştır. Fakat aynı ay içerisinde, iki Taşnak Adalet Komandoları teröristinin Topkapı Sarayı civarında saldırı düzenlemeye hazırlanırken kazara kendi kendilerini patlatması sonucu ölmeleri bu örgütlerin Türkiyede aktif olduğunu göstermiştir. Taşnaklar bundan daha evvel 29 Mayıs 1977'de Yeşilköy Havaalanı ve Sirkeci Tren Garına da saldırılar düzenlemiştir.

PKK, *Serxwebûn* dergisinin Temmuz 1983 sayısında ASALAnın kasten sivil öldürmesine itiraz ederken, ASALAya PKK saflarına kader birliği içinde katılmasını önermiştir. Bu tarihten bir ay önce, 16 Haziran 1983de Kapalıçarşı bombalanmış, ardından ASALA teröristleri otomatik silahlarla etrafa kurşun yağdırmıştır. 14 yaşındaki Murat Alptekin bu saldırıda hayatını kaybetmiştir. Bu saldırıyı planladığı gerekçesiyle PKKya yakın olan yeraltı dünyası figürü Behçet Cantürk yargılanmış fakat beraat etmiştir. Cantürk 1981 yılında Suriyeye giderek, ASALA ve Kürt milliyetçilerinin uyuşturucu madde kaçakçılığını beraber yürütmeleri konusunda ikna etmiştir.[7] Cantürk 1994 yılında öldürüldükten sonra PKK yöneticisi Osman Öcalan Cantürkü vatansever bir işadamı olarak tanımlamıştır.

Kayda değer bir şekilde, PKKnın Ermenistanda 1992 yılında başlanan örgütlenmesi yine Osman Öcalan tarafından üstlenilmiştir. PKK, 1920lı yıllarda kurulan Hoybun Cemiyetinin savunduğu tezlerine yakın bir şekilde halen Kürt ve Ermeni ırk birliğini savunmaktadır. *Serxwebûn* dergisinin Ağustos 2001 sayısında, Ermenistan doğumlu bir PKK üyesi anısına yazılmış bir yazıda Kürtler ve Ermeniler Aryan halkları içerisinde hem coğrafi, hem kültürel, hem de tarihi olarak en uzun süre iç içe, bir arada yaşamış olan iki halktır ifadeleri yer almıştır. PKKnin Ermenistandaki faaliyetleri ayrıca Wikileaksin sızdırdığı ABD diplomatik kriptolarında da kanıtlanmış durumdadır.

1984 Ekim ayında gerçekleştirilen Güneş Harekâtı esnasında, Türk Ordusu Irak sınırları

içeresinde bulunan PKK ve ASALA kamplarını imha ederek her iki örgütün de işbirliğine ağır bir darbe indirmiştir. Fakat yapılan operasyonlar işbirliği tamamen engelleyememiştir. Akademisyen Michael Guntere göre 1985-1986 yılları arasında Taşnak bomba uzmanları PKK kamplarında eğitim vermiştir.

Zamanında PKK-ASALA bağlantılarının araştırılmasında ve ortaya çıkarılmasında en önde gelen isim kuşkusuz Uğur Mumcudur. Bununla bağlantılı olarak, *Serxwebûn* dergisinin Haziran 1987 sayısında 'Faşizmin uşak kalemşörü Uğur Mumcu, boşuna PKK-ASALA ilişkisi arıyor ifadelerine rastlanması oldukça dikkat çekicidir. PKK ve ASALAnın kendi yayın organlarına bakıldığı zaman, bu işbirliğinin oldukça açık bir şekilde yürütüldüğünü gözlemlemek mümkündür. Bunun en açık örneğine yine *Serxwebûn* dergisinin Temmuz 1998 tarihli sayısında rastlanmaktadır. Erivan Üniversitesinden Manuel Hasretyanın Abdullah Öcalan ile gerçekleştirdiği bir röportajda, Öcalan açık bir şekilde Ermeni ve Kürt işbirliğini savunmuş ve PKK ile Lübnandaki Taşnak şubesi tarafından müştereken düzenlenen bir konferansı övmüştür. Bu işbirliğinin günümüzde ise silah ile değil, algı ile yürütüldüğü açıktır.

[1] TİKKO, 1972de kurulan Türkiye İşçi Köylü Kurtuluş Ordusunun kısaltmasıdır. Bu örgüt hakkında daha fazla bilgi için bkz: Andrew Mango, *Turkey and the War on Terror: For Forty Years We Fought Alone* (Oxon: Routledge, 2005), 19.

[2] "Memorial dedicated to Monte Melkonyan unveiled in Turkey," *Panorama.am*, Kasım 29, 2016, erişim tarihi Mayıs 29, 2017, http://www.panorama.am/en/news/2016/11/29/Memorial-dedicated-to-Monte-Melkonyan-unveiled-in-Turkey/1685753.

[3] Kaypakkaya ve onun kökeni hakkında daha fazla bilgi için bkz: Laure Marchand and Guillaume Perrier, *Turkey and the Armenian Ghost: On the Trail of the Genocide* (Montreal: McGill-Queen's University Press, 2015), 152.

[4] Kürdistan İşçi Partisi (PKK) resmi olarak 1978 yılında Diyarbakırda kurulmuştur. PKKdan önceki oluşumlar genelde Ankarada örgütlenmiş olup kuruluşları 1973e kadar uzanmaktadır. Joost Jongerden and Ahmet Hamdi Akkaya, "Born from the Left: the making of the PKK," in *Nationalisms and Politics in Turkey: Political Islam, Kemalism and the Kurdish Issue*, ed. Marlies Casier and Joost Jongerden (Oxon: Routledge, 2010), 128.

[5] Füsun Erdoğan, "Levon Ekmekçiyan'ı görmezden gelen devrimcileri özür dilemeye çağırıyorum," *Agos*, Şubat 9, 2015, erişim tarihi Mayis 29, 2017, http://www.agos.com.tr/tr/yazi/10536/levon-ekmekciyan-i-gormezden-gelen-devrimcileri-ozur-dilemeye-cagiriyorum.

[6] "Ekmekçiyan ailesi yasına saygı bekliyor," Agos, Kasım 29, 2016, erişim tarihi Şubat 8, 2015, http://www.agos.com.tr/tr/yazi/4210/ekmekciyan-ailesi-yasina-saygi-bekliyor.

[7] Kürt ve Ermeni terrorist örgütler arasındaki ilişki ve aralarındaki uyuşturucu ticareti hakkında daha fazla bilgi için bkz: Tarık Somer, "Armenian Terrorism and the Narcotic Traffic," in *International Terrorism and the Drug Connection* (Ankara: Ankara University Press, 1984), 19-32.

Yazar Hakkında :

Sean Patrick Smyth lisans eğitimini 2014 yılında Bilkent Üniveritesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümünde tamamlamıştır. Yüksek lisans eğitimini ise 2016 yılında Hollanda'daki Leiden Üniversitesi'nin Orta Doğu Etütleri bölümünde Türkoloji çalışmaları alanında tamamlamıştır. Sean Patrick Smyth, Mayıs 2017 ile Şubat 2018 arasında AVİM'de analist olarak çalışmıştır.

AVİM'de yaptığı çalışmaları Ermeni meselesinin tarihsel ve güncel boyutlarına odaklanmıştır.

Atıfta bulunmak için: SMYTH, Sean Patrick. 2026. "ASALA PKK İŞBİRLİĞİ." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2017 / 44. Mayıs 29. Erişim Kasım 22, 2026. https://www.avim.org.tr/public/index.php/tr/Yorum/ASALA-PKK-ISBIRLIGI

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır